

ملاحظاتى در باب گزارشگرى مالى

تحت شرايط كوويد ۱۹

جهت حسابرسان

ديپارتمان آموزش

دى ماه ۱۳۹۹

موسسه حسابرسى آزمون پرداز

(حسابداران رسعى)

در شرایط شیوع کرونا ویروس (COVID 19) و تعطیلی گسترده ی

فعالیت های اقتصادی، لازم است در هنگام حسابرسی، نکات و مواردی

که منتج از این وضعیت می باشد در رسیدگی ها و گزارش های

حسابرسی مد نظر قرار گیرد.

تعطیلی گسترده کسب و کارها، محدودیت های تردد در شهرها و بین شهرها ، از بین رفتن تعدادی از مشاغل و کاهش قدرت خرید عمومی بدلیل فقدان کسب و کار مستمر و پایدار برای گروهی زیاد از مردم سبب می شود که وضعیت اقتصادی بنگاه های اقتصادی تغییر کند، دورنمای کسب و کار در آینده ی قابل پیش بینی متاثر از این وضعیت گردد و ناامنی اقتصادی و ابهام درباره ی پی آمد های مالی فعالیت ها فراگیر شود.

رئوس مواردی که لازم است در رسیدگی ها به آن توجه شود در زیر ارائه می شود. بخشی از این مطالب نیازمند توضیح و تشریح و نیز تعیین روش اجرا در کارهای مختلف می باشد.

نکات زیر به عنوان ریسک شناسایی در برنامه ی حسابرسی، در هنگام تهیه ی کاربرگ برنامه ریزی، بایستی گنجانده شود. چنانچه از فرمول های اندازه گیری ریسک استفاده می شود، وزن این ریسک در ریسک کلی اندازه گیری شود:

- ریسک سلامت کارکنان
- ریسک باز بودن و ادامه ی کار واحد مورد رسیدگی حداقل در ۳ ماه آینده
- ریسک برقرار بودن بازار موضوع فعالیت واحد مورد رسیدگی
- ریسک اعتباری مشتریان خصوصا در شرایطی که واحد مورد رسیدگی ناچار به فروش غیر نقدی و مدت دار با تخفیف شود
- ریسک اعتباری واحد مورد رسیدگی در قبال مشتریان و موسسات مالی و اعتباری
- ریسک تدارک موجودی ها و ملزومات مورد نیاز
- ریسک برقراری و پایداری زنجیره ی تامین

سایر ریسک های مرتبط با کووید ۱۹ حسب مورد و متناسب با نوع فعالیت واحد مورد رسیدگی بایستی اضافه شود.

- چنانچه واحد مورد رسیدگی دارای برنامه ی مالی **Financial Plan** باشد ، بایستی کنترل شود که در این برنامه بازبینی انجام شده باشد.
- لازم است واحد مورد رسیدگی جریان های نقدی رو به جلو **Forward-looking Cash Flow** برآورد کرده باشد.
- توجه کنید که در شرایط نامناسب اقتصادی، یکی از فاکتورهای سلامت یک کسب و کار وجود جریان مثبت نقدی است. سود حسابداری و مانده حساب های دریافتنی لزوما موجب بقای شرکت نخواهد شد.
- در برخی صنایع، فقدان این برآوردهای جریان نقدی می تواند موجب محدودیت اطلاعات قابل اتکا باشد.
- چنانچه شرکت برنامه و بودجه را براساس برآورد و قضاوت تهیه کرده ، لازم است در برآوردها و قضاوت ها و حتی سناریوهایی که بر اساس رویداد های آتی شکل گرفته تعدیل و بازنگری صورت گیرد. از جمله این موارد برآوردهای **EPS** و برآورد ذخیره برای رویداد تعهدآور گذشته می باشد.

- ارزش های تاریخی در شرایط کنونی ممکن است که متاثر از وضعیت نزول اقتصادی ، تعطیلی ها و از دست رفتن بازار فروش محصولات شرکت مورد رسیدگی، باشد.
- از مهمترین نکات مورد توجه، نگاه رو به جلو به ارزش دارایی های با عمر بلند مدت همانند دارایی ثابت ، دارایی های نامشهود و انواع سرقفلی است. اینگونه دارایی های غیر مالی متکی به الگوهای فراهم بودن و ورود جریان های نقدی است که خود متاثر از ابهام وعدم قطعیت مواردی است که قبلاً تداوم آن ها به عنوان پیش فرض بوده است.
- انجام آزمون های کامل کاهش ارزش **Impairment** بموجب استاندارد حسابداری ایران الزامی است. تنها در شرایطی که در سال مالی قبل چنین آزمونی انجام شده باشد، می توان با بررسی عوامل درونی و برونی، نسبت به تحقق یا احتمال قریب به یقین تحقق کاهش ارزش اطمینان حاصل نمود.
- فقدان اطلاعات لازم و عدم انجام این آزمون، می تواند یک شرط در گزارش حسابرسی باشد. عدم توجه به آن نیز، به احتمال زیاد مورد ایراد کنترل کیفی جامعه و نیز موسسه واقع خواهد شد.

در شرایط خاص کنونی، فرض صحت ارقام و مبالغ صورت های مالی و دفاتر و مفروضات بنیادی آن ها باید دوباره بررسی شده و از صحت آن اطمینان حاصل شود. مواد مورد توجه شامل:

- دنبال شواهد و قرائن کاهش ارزش منصفانه یا (ارزش بازار یا ارزش برآوردی) دارایی ها باشید.
- خالص ارزش بازیافتنی دارایی ها را کنترل کنید. واحد مورد رسیدگی باید این موارد را محاسبه مجدد نماید.
- خالص ارزش بازیافتنی سرمایه گذاری در حقوق مالکانه و اوراق بهادار را در پرتو شرایط جدید بررسی نمایید.
- سرمایه گذاری هایی که در بورس اوراق بهادار معامله نمی شوند یا بازار فعالی برای آن وجود ندارد، ابهامی در رسیدگی ایجاد می نماید. توصیه می شود الگوهای سود آوری و روند رشد (یا کاهش) قیمت آن ها را بررسی کنید.
- از واحد مورد رسیدگی بخواهید پیش بینی های درآمد و جریان نقدی این سرمایه گذاری را در اختیار شما بگذارد. در شرکت های بورسی این اطلاعات احتمالاً بازنگری شده و فراهم می باشد.

- وجود محدودیت در رسیدگی و اظهار نظر را در کار خود بایستی در نظر بگیرید.
- حساب های دریافتنی از دیگر حوزه های پر ریسک است. لازم است توانایی بازپرداخت بدهکاران مجدداً بررسی و برآورد شود. سابقه ی قبلی خوش حسابی ممکن است در شرایط جدید لزوماً اعتبار خود را از دست داده باشد.
- وجود وثایق همانند چک و سفته در شرایط نزول اقتصادی و با فرض نکول شدن حساب های عده ی زیادی در بازار، موجب بی اعتباری این وثایق می شود. حتی وثایق ملکی می تواند قابلیت نقد شوندگی یا ضبط را نداشته باشد.
- کنترل نمایید واحد مورد رسیدگی در باره ی تمامی بدهکاران بررسی مجدد انجام داده باشد و ترجیحاً در موارد مقتضی تجدید سررسید بازپرداخت مورد توافق قرار گرفته باشد.
- توجه به اظهاراتی همانند فقدان سابقه ی سوخت مطالبات، وجود شرکت بدهکار در زمره ی شرکت های گروه ، مخالفت مدیران با سوخت مطالبات موجب عدول از تردید حرفه ای و اطمینان بدون سبب است و موجب مشکل در حسابرسی خواهد شد.

- توانایی بازپرداخت دیون همانند وام بانکی ، بازپرداخت اصل و بهره ی اوراق دین (به شکل انواع اوراق بهادار) از جمله نکات قابل توجه است.
- جریان نقدی رو به جلو که بازنگری شده و در شرایط کنونی تهیه شود، مبنایی قابل اتکا برای رسیدگی می باشد.
- بررسی کنید آیا شرکت برای تجدید سررسید و اخذ فرصت با طلبکاران مذاکراتی داشته است. آیا در صورت جلسات هیات مدیره این موارد انعکاس دارد؟ در صورت های مالی هرگونه مشکل ایفای تعهدات و اقدام برای تجدید سررسید باید افشا شود.
- در شرایطی که شرکت دارای بدهی آتی همانند طرح جمع آوری دارایی در آینده یا بازسازی محیط زیست وامثال آن می باشد، از واحد مورد رسیدگی بخواهید به روش محافظه کارانه و با استفاده از نرخ های جدید برآوردی برای رشد اقتصادی و بازده محاسبات نسبت به باقی مانده بدهی را محاسبه کند و ارزش فعلی آن را ارائه کند. تجدید محاسبه لازم است در صورت های مالی افشا شود و اثر مالی آن بر استهلاک و هزینه ی مالی نشان داده شود.

- قراردادهای کاری با مشتریان بررسی شود. آیا شرایطی وجود دارد که این قراردادها و تعهدات آتی بازنگری شده یا در دست بازنگری باشد؟ اطمینان حاصل کنید که تعهدات کاری شرکت به قوت خود باقی است. چنانچه در میزان ، زمان وارزش آن تعدیلی صورت گرفته ، این موارد بایستی رسیدگی شود.
- در خصوص پیمانکاری ها و یا زمانی که درآمد بصورت تدریجی شناسایی می شود این موارد بر درآمد دوره ی جاری و ظرفیت کسب درآمد آتی موثر است.
- در قراردادهای کار با کارکنان بررسی کنید آیا تغییری صورت گرفته است. ممکن است بخشی از مزایا یا طبقه ای از حقوق مکتسبه ی کارکنان تقلیل یا تعلیق یافته باشد. اثر مالی آن در قالب هزینه های پرسنلی دوره ی مورد رسیدگی ، مزایای پایان کار و نیز تعهدات آتی ممکن است اثر داشته باشد.

- چنانچه واحد مورد رسیدگی مزایای پایان خدمت را در قالب مزایای تعریف شده ثبت می کند، محاسبات ارزش فعلی این تعهدات تحت تاثیر هرگونه تعدیل قرارداد می باشد.
- خالص ارزش بازیافتنی موجودی ها می تواند در شرایط کنونی تحت تاثیر قرار گرفته باشد. کاهش قیمت فروش، اجبار به دادن مزایای انگیزشی به خریداران در قالب تخفیف و پرموشن، افزایش هزینه ی تبدیل موجودی ها و کار در جریان تکمیل از عواملی است که بر ارزش موجودی ها اثر دارد.

به یاد داشته باشیم تداوم فعالیت به معنی " تحقق دارایی ها و تصفیه ی بدهی ها در طی عمر مفید دارایی ها " می باشد. صرف اینکه مدیران قصد ندارند واحد تجاری را متوقف کنند و یا طلبکاران از دادگاه توقف فعالیت را درخواست نمی نمایند، الزاما به معنای برقرار بودن فرض تداوم فعالیت نیست.

در رسیدگی موارد ذیل بایستی در نظر گرفته شود:

- قرائنی از وجود مشکلات در اداره ی شرکت ، کمبود شدید یا فقدان نقدینگی ، کوچک شدن بازار فعالیت در داخل و یا خارج کشور، کاهش سهم از بازار ، کاهش موقعیت اعتباری واحد مورد رسیدگی بنحوی که بر فعالیت جاری یا برنامه های توسعه اثر بگذارد، لزوم فروش بصورت غیر نقد یا با شرایط سهل تر برای مشتریان ، وجود مشکل یا وقفه درزنجیره ی تامین مواد و کالا و خدمات، وجود مشکل در حفظ سطح فروش و خریداران کنونی باید در رسیدگی و اظهارنظر نسبت به تداوم فعالیت مورد توجه دقیق قرار گیرد. کاربرگ های حسابرسی باید حاوی پاسخ به این سوالات باشد.

- بایستی رسیدگی شود که آیا تعهدات قراردادی واحد مورد رسیدگی در یک سال آینده قابل اجرا و ایفا می باشد.
- هرگونه ناتوانی می تواند موجبات توقف فعالیت شرکت و مواجهه با شکایت و ضرر و زیان را در پی داشته باشد.
- وضعیت نقدینگی ، اعم از واقعی و برآورد شده در آینده ی نزدیک، از فاکتور های قابل توجه است.

با توجه به شیوع کرونا ویروس (کووید ۱۹) در ایران و در جهان از اواخر ماه فوریه ۲۰۲۰ (بهمن ۱۳۹۸) و تعطیلی گسترده ی کسب و کارها، باید بررسی کرد رویدادهای مهمی که قبلاً ذکر شد آیا بر واحد مورد رسیدگی اثر داشته یا خیر.

این اثر چنانچه تا پایان سال ۱۳۹۸ خود را نشان نداده و بعداً مشخص شده، باید اطمینان حاصل کنید که ناشی از وقوع رویداد قبل از پایان سال مالی بود و تنها آثار آن بعداً شناسایی شده است.

در این صورت آن (ها) رویداد تعدیلی است و باید اثر آن حسب مورد در ارقام صورت های مالی یا توضیحات مرتبط با آن در یادداشت های صورت های مالی افشا شود.

Reference

- Accounting and Auditing Update, issue no.44/2020, march 2020, KPMG in India's IFRS institute.
- Accounting and Auditing Update, issue no.47/2020, disclosures by companies amid covid-19.

مروری کوتاه بر سوابق حرفه ای

یکی از بنیان گذاران موسسه حسابرسی آزمون پرداز (حسابداران رسمی) در سال ۱۳۸۱ است. او در رشته حسابداری از دانشکده مدیریت دانشگاه تهران فارغ التحصیل شده است. حسابرسی را از سال ۱۳۶۶ آغاز کرده و یکی از اولین حسابداران رسمی ایران است. وی برای دو دوره متوالی سه ساله عضو شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران است که تنها نهاد قانونی نظارتی بر حرفه حسابرسی مستقل در ایران می باشد.

او کارشناس رسمی دادگستری در رشته حسابداری و حسابرسی و دارای صلاحیت های متعددی در این حوزه است. ایشان همچنین عضو هیات مدیره چندین شرکت بزرگ نیز بوده است. وی بیش از بیست سال در دانشگاه های تهران و علامه طباطبایی در رشته های حسابداری، حسابرسی و مدیریت مالی تدریس کرده است. وی کتاب های بسیاری منتشر کرده است که از جمله می توان به حسابرسی جلد ۱ که جامع ترین کتاب حسابرسی در کشور است، اشاره کرد. او به طور پیوسته مقالاتی در نشریات و روزنامه های حرفه ای مانند دنیای اقتصاد و بررسی های حسابداری و حسابرسی منتشر کرده است. تاکنون بیش از ۱۴۰ مقاله از وی در موضوعات بحث انگیز در زمینه های حسابداری و حسابرسی و مالیات، در روزنامه ها و نشریات معروف کشور منتشر شده است.

عباس وفادار

شریک ارشد، عضو هیئت مدیره و مدیر عامل
موسسه حسابرسی آزمون پرداز

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)

- کارشناس ارشد حسابداری
- عضو جامعه حسابداران رسمی ایران (IACPA)
- عضو انجمن حسابرسان داخلی ایران (IAIA)
- عضو انجمن حسابداران خبره ایران (IICA)
- عضو انجمن حسابداری ایران (IAA)

سیده فروزان نبوی نژاد
مدیر حسابرسی موسسه حسابرسی آزمون پرداز

موسسه حسابرسی آزمون پرداز

(حسابداران رسمی)